

TEL:N MUKAISEN LISÄELÄKEVAKUUTUKSEN JA TYÖNANTAJAN ELÄKEVAKUUTUKSEN ERITYISPERUSTEIDEN PERUSTELUT

1. Taustaa

TEL:n mukaiset rekisteröidyt lisäeläkevakuutukset (TEL-L) päätetään 31.12.2016, jolloin näiden eläkkeiden karttuminen päättyy. Nämä eläkkeet siirtyvät yhteisesti kustannettavaksi vuoden 2017 alusta (laki työntekijän eläkelain voimaanpanolain muuttamisesta 1210/2013). Nyt haettava perustemuutos sisältää lakimuutoksen edellyttämät muutokset laskuperusteeseen. Hakemus on kokonaisperuste.

2. Perusteiden soveltaminen

Työntekijän eläkelain mukaisen eläkevakuutuksen yleiset laskuperusteet muuttuvat vuoden 2016 lopussa. TEL:n mukainen rekisteröity lisäeläkejärjestelmä on lähtökohtaisesti täysin rahastoitu. Koska kuolevuusmuutos toteutetaan vasta lisäeläkevakuutusten päättyessä ja perityissä maksuissa ei ole huomioitu kuolevuusoletuksiin liittyvää muutosta, näihin vakuutuksiin sovelletaan ennen muutosta voimassa olleita, 1.1.2008 voimaan tulleita yleisiä laskuperusteita ja siis eläkkeiden muutokertoimet säilyvät nykyisellään.

Vakuutetulla on neljä kuukautta vakuutuksen päättymisen jälkeen tietyn edellytyksin oikeus saada turva TEL:n mukaisen rekisteröidyn lisäeläkkeen ehtojen mukaisena. Hautausavustusetua laskettaessa sovelletaan vuoden 2016 lopussa voimassa olleita laskuperusteita kertamaksujen osalta.

3. Vakuutusmaksun korjaus

Vakuutusten päättyttyä ei lähtökohtaisesti uusia vakuutusmaksuja enää lasketa, mutta maksuihin voi tulla korjauksia, jos ansaittua eläkettä korjataan. Vakuutusmaksun korjaus perustuu ansaitun eläkkeen muutokseen ja lasketaan kertamaksuna soveltaen vuoden 2016 laskuperusteita ja korjausvuoden iän mukaisia maksukertoimia.

Maksujen korjaamisaikaa ollaan muuttamassa lailla (HE 120/2016 vp). Lakimuutoksen jälkeen TEL-L-maksuihin ei enää sovelleta TyEL 158 §:n mukaista vanhenemisaikaa. Näin ollen maksu lasketaan ansaitun eläkkeen koko muutoksesta riippumatta siitä, mihin aikaan muutos kohdistuu. Vaatimus tietojen korjaamisesta tulee esittää eläkelaitokselle viimeistään 31.12.2020. Eläkelaitoksen on määrättävä tietojen korjaamisesta aiheutuva vakuutusmaksu viimeistään 20.6.2021. Jos 31.12.2020 jälkeen ilmenee eläkelaitoksen virheistä aiheutuvia korjausvaateita, näistä ei lasketa maksua.

4. Vastuuvelka

Lakimuutoksella, jolla yksinkertaistettiin vakuutustekniikkaa ja siten helpotettiin toimeenpanoa ja pienennettiin kustannuksia, ei ole vaikutusta

TEL-L:stä TyEL:n kustannettavaksi jäävään osuuteen. Vastuuelka koostuu jatkossa kokonaisuudessaan tasausvastuusta, joka lasketaan yhtiökohdaisesti. Perusteen voimaantullessa tasausvastuu saadaan siirtämällä sinne poikkeussäännöksenä nykyiset vakuutustekniset vastuut mukaan lukien rahastokuormituksen osuus ja tasoitusvastuu.

Vastuuelkaan siirretään vuosittain korjausmaksut ja sitä hyvitetään perustekorona mukaisella korkotuotolla. Vastuuelka pienenee maksulla kustannustenjakoon. Vastuuelasta vähennetään vuosittain myös liikekuluja varten 1 prosentti tasausvastuusta kustannustenjakoon purettavasta määrästä. Tämä korvaa arviolta nykyisen rahastokuormituksesta liikekuluihin vapautuvan määrän. Koska tasoitusvastuu siirretään myös tasausvastuuseen, ehdotetaan maksujen korjauksista mahdollisesti syntyvät maksutappiot myös vähennettäväksi tasausvastuusta. Jos maksutappioiksi kirjattuja maksuja saadaan kuitenkin perittyä tulevana vuosina, huomioidaan myös ne tasausvastuuta laskettaessa.

5. Maksu kustannustenjakoon

Maksun kustannustenjakoon ja osaltaan vastuuelan muutoksen määrittelee kustannustenjakokerroin qL. Maksu kustannustenjakoon saadaan kertomalla kyseisellä kertoimella edellisen vuoden tasausvastuu, joka on korkoutettu perustekorkokantaa käyttäen keskelle vuotta.

Perustehakemukseen on sisällytetty ehdotus kustannustenjakokertoimen laskennasta. Tavoitteena kustannustenjakokertoimen määrittämisessä on, että rahoitusmuutoksella ei olisi vaikutusta TyEL:n tai MEL:n mukaisen vakuutusmaksun suuruuteen. Toisin sanoen, TEL-L:n maksu tasaukseen olisi samaa tasoa kuin sen olisi arvioitu olevan ilman rahoitusmuutosta.

Eläketurvakeskus on laatinut TEL-lisäeläketurvan eläkemenosta ja rahoitoidusta eläkemenosta pitkän aikavälin ennusteita olettaen, että rahoitusmuutosta ei olisi tapahtunut. Tämän perusteella on etsitty sellaiset kustannustenjakokertoimen arvot, joilla peruseläketurvasta kustannettavan osuuden määrä seuraisi ennustettua nykytavan mukaista määrää riittävän tarkasti. Ennusteen perusteella ehdotetun kustannustenjakokertoimen mukaisella purkumenetelmällä TyEL:n ja MEL:n yhteisen tasausjärjestelmän kustannettavaksi jäävä osuus poikkeaa ennustetusta noin $\pm 1,7$ milj. € vuonna 2020, $\pm 0,9$ M € vuonna 2030 ja $\pm 0,3$ M € vuonna 2040 (kunkin vuoden tasossa).

Ilmeistä kuitenkin on, että kustannustenjakokertoimen kaavaa on tarkistettava aika-ajoin, jotta TEL-lisäeläketurvan vastuiden ja TEL-lisäeläketurvan eläkemenon keskinäinen kehitys ei poikkeaa liikaa suuntaan tai toiseen. Rahastointiaste on vuonna 2016 ennusteen mukaan noin 40 % ja laskee lineaarisesti 6 prosenttiyksikköä kymmenessä vuodessa.